

Gemeentehuis Bannehof 1, Zaandijk
Open op ma. t/m vrij.: 8.30 - 16.00,
donderdagavond: tot 19.00 uur.

Stadskantoor Ebbehout 29, Zaandam
Open op ma. t/m vrij.: 8.30 - 16.00,
donderdagavond: 17.30 - 19.00 uur,
vrijdagmiddag gesloten.

Secretarie Noord Padlaan 12, Krommenie
Open op ma. t/m vrij.: 8.30 - 16.00,
donderdagavond: 17.30 - 19.00 uur,
vrijdagmiddag gesloten.

Railpoint Office Ebbehout 31, Zaandam
Open op ma. t/m woe.: 8.30 - 16.00,
don.: 8.30 - 19.00 uur, vrij.: 8.30 - 12.00 uur.

Zaanstad
top van de Randstad

Bewoners nemen afscheid van het Vissershop

Enige tijd terug is het eerste deel van de wijk Vissershop in Zaandam gesloopt. De bewoners hebben afgelopen zaterdag afscheid genomen van hun oude wijk. Het was een indrukwekkende gebeurtenis. Sterke mannen uit de wijk droegen een 'schatkist', gemaakt van karakteristiek sloopmateriaal uit het Hop, door de straten. De bewoners konden hierin hun verhaal, gedicht of foto kwijt. De schatkist met herinneringen werd vervolgens op een historische sleepboot over de Zaan naar het Zaans Museum gebracht. Na een laatste rondje door de weilanden leverden de mannen de kist af in het museum, waar hij een half jaar blijft. Gedurende twee jaar komt de kist op verschillende plek-

ken in Zaanstad te staan: het gemeentehuis, Woningcorporatie ZVH en de openbare bibliotheek.

Zaans kunstproject

In opdracht van de gemeente Zaanstad werkt kunstenaar Ida van der Lee samen met de bewoners van het Vissershop aan een blijvend kunstwerk met herinneringswaarde voor de wijk. Het wegbrengen van de schatkist was het eerste deel van dit kunstproject. In 2005, tijdens de tweede sloopfase van het Hop, schrijven de bewoners hun herinneringen op de muren van de lege panden. De mooiste verhalen verschijnen in 2007 op de trottoirbanden van het nieuwe Vissershop, als verhaallijnen door de straten.

'Van Sloophamer naar Schatkamer' is een kunstproject in de gemeente Zaanstad in samenwerking met de Adviescommissie Beeldende Kunst (ABK). Het vindt plaats in het kader van het Actieplan Cultuurbereik en wordt ondersteund door Beeldende Kunst & de Openbare Ruimte Provincie Noord-Holland, Programma Actieplan Cultuurbereik Noord-Holland en het Grootstedenbeleid.

Dagblad Zaan

Ida van der Lee haalt karakteristieke spullen uit woningen in Vissershop, zoals de oude deuren met ruitjes.

Foto Henk van de Leur

Sloopspullen Vissershop als kunst

VAN ONZE VERSLAGGEVER

ZAANDAM - De Amsterdamse kunstenares Ida van der Lee is begonnen met het weghalen van karakteristieke spullen uit slooppanden aan de Notenlaan in Zaandam. Van der Lee gebruikt het materiaal voor een kunstproject rond de sloop en herbouw van de wijk Visserhop.

Met twee Poolse assistenten haalt Van der Lee panden in het Visserhop leeg. Het werk gebeurt in een bizar decor. De panden aan de Notenlaan zijn leeg, dichtgespijkerd en veel ramen zijn al kapot. Over een plank worden dakpannen van een rij

woningen de laadbak van een vrachtwagen ingeschoven. Een grijper dumpst struiken uit een voortuintje in een andere bak. Het sloopwerk in de straat aan de Zaan is in volle gang.

Van der Lee haalt spullen uit de huizen die karakteristiek zijn voor het oude arbeiderswijkje aan de Zaan. De zuiltjes aan de voorkant van de huizen aan de Notenlaan wil ze hebben en het kleurige behang van nummer 2. Uit een voortuin haalde ze een miniatuurmolentje en op een stapel liggen oude houten deuren met raampjes erin en plastic kersttakken.

De kunstenares wil ook brievenbussen hebben. Want ze

gaat straks schatkisten maken waarin in brievenbussen verhalen liggen uit de wijk. „Het stikt hier van de verhalen”, zegt Van der Lee. „Het Hop is een apart buurtje. Met alle verhalen wil ik iets doen.” Aanvankelijk wilde Van der Lee op de gevels van de huizen verhalen schrijven, maar oud-bewoners wilden dat niet. Het was te emotioneel voor ze. Dus besloot de Amsterdamse drie schatkisten te maken, waar de verhalen wel in kunnen. In november worden de kisten naar plekken gebracht waar mensen ze kunnen bezichtigen.

Uiteindelijk maakt Van der Lee kunstwerken die permanent in het nieuwe Vissershop

blijven. Op de stoepen komen de verhalen van bewoners en ze gaat de steiger aan de Zaan opknappen.

Van der Lee is gespecialiseerd in projecten die met sloop te maken hebben. In Abcoude liet ze eens een schuurtje het Gein afvaren. Dit schuurtje moet straks als seinhuisje terugkomen bij de nieuwe spoorlijn daar.

Ze werd voor het Vissershop gevraagd toen ze buiten de boot viel voor een kunstproject voor de Rosmolenbuurt. Herinrichtingen zijn volgens Van der Lee 'momenten om vast te pakken'. „De herinneringen zijn scherp en alles is nog emotioneel.”

Notenlaan voor de sloop.

Foto's Max Linsen

VAN ONZE VERSLAGGEFFSTER
CONNY SCHOLTES

ZAANDAM - De steiger van de Alkmaar Packet, het Eiland met William Pont en het zwembad, de pontjes van Kaaik en Schaap, gymnastiekvereniging Olympia en 'juttien' langs de Notenlaan met de twee poorten waarin de jeugd altijd kopje duikelde. Daarover gaan de verhalen van het Vissershop. Al sloegen slopers inmiddels de helft van het eerste tuindorp langs de Zaan plat, die verhalen blijven leven. In de nieuwe wijk vormen ze straks bij elkaar een kilometer stoepwand, belooft de Amsterdamse kunstenaar Ida van der Lee. Haar kunstproject 'Van sloophamer naar schatkist' is bedoeld als een 'goede afronding van het afscheid' voor de bewoners.

Sloop en verandering van wijken of woonbuurten zijn tegenwoordig aan de orde van de dag. Langzamerhand begint het een specialiteit van Ida van der Lee te worden om daarbij een passend ritueel te bedenken dat gedupeerde bewoners wat over het af-

'Good old' Vissershop in een kilometer verhalen

Notenlaan na de sloop.

scheid heen helpt en uiteindelijk blijvende kunst ter herinnering aan vroeger oplevert.

Wasgoedproject

Het begon in haar eigen straat, de Vrolijkstraat, begin jaren negentig nog min of meer The Bronx van Amsterdam, waar ze 'het wasgoedproject' bedacht om een enerverend stuk stadsvernieuwing af te ronden. „Ik dacht aan Italië, waar mensen hun wasgoed dwars op hun smalle straatjes te drogen han-

gen en vroeg alle bewoners waslijnen tussen de gevels te spannen, met gekke dingen eraan.“ Het leverde overrompelende beelden op, die landelijk bekend werden.

In Abcoude werd het de complete performance 'Ontroerend Verleden' die in 2001 startte. Daar moest een buurtje van twaalf huizen wijken voor een aquaduct in de hogesnelheidslijn. Ze bedacht een afscheidritueel door samen met de bewoners op gepaste wijze een schuurtje te laten 'ontwortelen' en over het water van het Gein wegvoeren. „Een contrast met de spierballenarchitectuur van zo'n aquaduct. Rond 2006, als het werk klaar is, keert het schuurtje, uitgevoerd in gietijzer (van spoorrails) als seinhuis-

al dank zij de interdepartementale nota Belvédère, over samenwerking tussen bestuur en bevolking in dit soort situaties) om een en ander vast te leggen in stemmige folders en nieuwsbrieven. Ze stralen een mottig doodgraversfeertje uit. Haar presentatiemap bevat foto's van een bijbehorende expositie van sloopmateriaal, als 'ruimtelijk verslag' van alles wat verdween. Gesymboliseerd door allemaal verschillende raamkozijnen uit elk van de gesloopte huisjes. „Het gaat om cultureel erfgoed“, zegt Van der Lee. „Dat heeft niet alleen te maken met kunsthistorici en archeologen maar ook met de rechtstreekse beleving van de mensen die er gewoond hebben.“

Wat dat betreft kunnen de

paradijsje van 'beter wonen voor de arbeiders'. Een hechte (rooie) dorpsgemeenschap, met een school in het midden en alles wat je nodig had en waar iedereen iedereen kende.

'Van sloophamer naar schatkist' noemt Van der Lee de performance, in opdracht van de gemeente Zaanstad, die duurt tot de wijk rond 2007 klaar is. In de aanloop naar de sloop komt ze er nu al anderhalf jaar en ze kent al talloze verhalen. „Van mannen die 's morgens vroeg altijd moesten draven om het pontje naar hun werk te halen. Of de door algen veroorzaakte 'snor' die achterbleef na het zwemmen in de Zaan.“

Ritueel

Ze had ze in lege sloopwoningen

betrokken, is de tijd rijp voor het eerste officiële ritueel 'in de geest van de plek'. De Zaanse kunstenaar Jaap Velsboer assisteert haar erbij. Afgelopen weken bouwden ze van karakteristiek sloopmateriaal - zuiltjes van huizen aan de Notenlaan, molenwiekjes en vogelhuisjes uit tuinen - een schatkist. Hij is versierd met ruitjes van oranje glas, die hier een daar de negentig jaar hadden overleefd. „Opzij zitten er oude brievenbussen in met een deurbel erbij

en een huisnummer en een naamplaatje.“ Daarmee rijdt ze vanmorgen door de buurt om de geschreven verhalen, gedichten en foto's van bewoners op te halen. Rond 13.00 uur is de stoet bij de steiger van de vroegere Alkmaar Packet, het allerlaatste spoor van de Notenlaan. Met de bewoners in rondvaartboten in het kielzog vaart de schatkist op een sleepboot over de Zaan naar de Zaanse Schans. Onderweg op de sluis toegezongen door het Zaanse Kapiteinskoor. Op de Schans wordt de kist over de Kalverringdijk heen op een platte schuit geplaatst en daarmee - onder het oog van de genodigden binnen achter de panoramaruit - te worden afgeleverd in het Zaanse Museum. Daar wordt de kist een jaar in de hal tentoongesteld. Vervolgens zal de schatkist nog een jaar zwerven, langs de Bannehof, de bibliotheek en het kantoor van Hopbeheerder ZVH.

Rond 2005 als ook de huidige wisselwoningen gesloopt worden, wil Van der Lee daarin alsnog een serie verhalen op de muren schrijven. In de hoop ook daar weer nieuw materiaal voor haar kunstwerk uit te kunnen putten. De beste verhalen tenslotte worden bij de voltooiing van de nieuwbouw in betonnen stoepwanden gegoten. Zodat je erlangs kunt wandelen. 'Als een emotionele brug' naar het goeie oude Hop.

Bewoner Leen Prins staart naar het puin van de Notenlaan

Politiek gevoelig

Vanwege de politieke gevoeligheid was er subsidie te over (ook

gekleemd tussen de Voorzaan en de dijk vormde hutuindorp in de stijl van de Amsterdamse School negentig jaar lang een

maar daar kreeg ze de buurt niet in mee. Nu de eerste straten weg zijn en de bewoners hun wisselwoning elders in de wijk hebben

Aan een van de poortjes wordt 'de laatste hand gelegd'.

da van der Lee had graag op de muren van de leeggekomen woningen willen schrijven, maar daar kreeg ze de buurt niet in mee

Poortjes breken af als waren het chocoladeletters.

De helft van de poort is gesloopt. Tot het laatste toe houdt de dichtregel - vrij naar J.C. Bloem - stand: 'domweg gelukkig in de Hopstraat'

Max Linsen maakte drieduizend foto's van sloop Vissershop 'Mooist was volledig 'geripte' kamer waar de regen vrij spel had'

VAN ONZE VERSLAGGEFSTER
CONNY SCHOLTES

ZAANDAM - In het kader van het project 'Van sloophamer naar schatkamer' maakte Zaandammer Max Linsen voor Ida van der Lee drieduizend foto's van de sloop van het eerste deel van het Vissershop. Ze staan op dvd en worden vanmiddag na de rituele aankomst van de

schatkist met verhalen in het Zaans Museum, getoond voor de genodigden. In zijn hart hoopt Linsen dat de gemeente ook een boekje wil met een keus uit het materiaal, als herinnering voor bewoners van het oude Vissershop.

Met bijzonder oog voor details 'leefde' Linsen afgelopen

maanden in het Vissershop. Hij begon met in de leegkomende huizen 'sporen van bewoning' vast te leggen. Behangfragmenten, een gefiguurzaagde padvinder, een keukenwand vol stickers, een muur met een fragment van een krant uit 1914. Bijna elke dag was hij er. Tot vrijdag 28 oktober voorlopig het laatste huis tegen de

vlakte ging. Zijn mooiste foto? „Een volledig 'geripte' huiskamer waar de regen vrij spel heeft.”

Slopen is inmiddels een vertrouwde handeling voor Linsen. „Hiervoor was ik – op bestelling – ook intensief met de sloop van de Vijfhoek bezig. Iemand wil er een boek van hebben. „Gewoon een wijk in af-

braak, in diverse stadia.”

Voor de bewoners van het Vissershop hakte de sloop er flink in, zag hij met eigen ogen. „'s Avonds, als de slopers weg waren, zag je de mensen van het hop door de hekken breken. Oude mensen ook, struikelend over het puin. Alleen maar om er stil naar te kijken. Elke keer weer. Iemand die er tig jaar ge-

woond had zei: Ik weet de weg hier, maar het beeld klopt niet meer.”

Bijzonder vindt hij ook het gesprek met mensen die hij trof bij een huis dat kort daarna aan de beurt was. „Heb je die vlaggen gezien? wees de man. „We hadden onderduikers en toen de oorlog was afgelopen hebben we die op de muur geschil-

derd.” Linsen ontdekte vaag een Engelse vlag en iets wat best wel eens de vlag van Amerika kon zijn geweest. „Ik sluit niet uit dat de Russische vlag er ook heeft gestaan. De mensen waren zo rood als wat”, zegt hij vol sympathie. „Ik sprak zelfs iemand wiens grootvader nog bij de bouw van de wijk had gewerkt.”

Dagblad Zaan

Het Kapiteinskoor en Vissershopbewoners wuiven de kist met historisch Hop-materiaal uit in de Wilhelminasluis.

Foto Bart Homburg

Imposant afscheid Vissershop

VAN ONZE MEDEWERKER PETER ROGGEVEEN

ZAANDAM - Menigeen had een brok in de keel. Ook vloedde hier en daar een traan. Zaterdag namen tal van bewoners van het Vissershop op indrukwekkende wijze afscheid van hun vertrouwde buurt die moet wijken voor nieuwbouw. Een kist vol tastbare herinneringen, opgeslagen in brieven, gedichten, foto's en videobanden werd onder grote belangstelling van 't Hop overgebracht naar het Zaanse Museum.

Begeleid door heimwee oproepende klanken van een boerenkapel trok zaterdagmorgen een stoet bewoners door de wijk. De tocht hield het midden tussen een processie en een rouwstoet. Als blikvanger diende een grote

eigen woning op de Esdoornlaan en vervolgens op de Notenlaan. „En ik kom terug hoor, aan de Zaan. Zeker weten.”

Hoogwerker

Na de tocht door de wijk werd de kist met een hoogwerker op een sleepboot gezet en scheepden de bewoners zich in op twee rondvaartboten. In de Wilhelminasluis werd het gezelschap nog een hart onder de riem gestoken door het Kapiteinskoor.

Eenmaal op de Zaanse Schans zorgden de dragers van de kist nog voor een huzarenstukje door het gevaarte land over zand via de Kalverpolder naar de ingang van het museum te loodsen. Een ingewikkelde route, symbolisch voor de lange weg die leidde tot de sloop.

Aan verhalen en herinnerin-

kelaan. Mijn vader is in 1918 op 't Hop geboren, in een destijds nieuw huis. Hij is tot zijn dood in de wijk blijven wonen. Zelf heb ik op de Lindelaan en de Esdoornlaan gewoond. Ik vind deze happening geweldig. Vanmorgen kreeg ik wel even een raar gevoel in mijn maag. Maar ik kom terug, op hetzelfde plekje. Ik zou niet anders willen. Ergens anders zou ik doodgaan.”

Na de veilige aankomst van de kist werd de goede afloop gevierd. Tot ieders verbazing greep buurtbewoner Jaap Smit de microfoon om Jolanda Bultstra te belonen met een grote bokaal voor haar prestaties als buurtkokkin. „Iedereen kon altijd bij haar aan tafel schuiven. Het tekent de saamhorigheid.

Ik hoop van harte dat die in de nieuwe wijk terugkomt.”

Kist vol herinneringen aan Vissershop naar Zaans Museum

ZAANDAM - Er vloeide hier en daar een traan, zaterdag, toen bewoners van de Zaanse wijk het Vissershop op indrukwekkende wijze afscheid namen van hun buurt, die moet wijken voor nieuwbouw. Een kist vol tastbare herinneringen, zoals brieven, gedichten, foto's

en videobanden werd onder grote belangstelling per schip overgebracht naar het Zaans Museum. De kist zelf is vervaardigd van materiaal uit reeds gesloopte woningen.

Foto Bart Homburg

→ Stad en Streek 1: Imposant afscheid Vissershop